DE CURAÇAOSCHE COURANT.

Deel XX. ZATURDAG den 1sten SEPTEMBER 1832. N. 34

Gedrukt en Zaturdag's morgens uitgegeven ter Drukkery voor Zyne Majesteit den Koning der Nederlanden, door De Weduwe WILLIAM LEE.

Mengelingen.

Genootschappen van Matigheid in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika.

Indien men naar den oorsprong van onderscheidene in de zamenleving aangenomene gebruiken onderzoek deed, zou men ongetwyfeld tot zeer onverwachte uitkomsten geraken, nopens de door deze of gene nieuwe uitvinding in de gewoonten en zeden te weeg gebragte verandering, en men zou reden hebben om verbaasd te staan, over den onberekenbaar morelen invloed, door schynbaar onbelangryke omstandigheden uitgeoefend, aan welke men nogtans, na een behoorlyk onderzoek, magtigere uitwerkingen op het lot van byzondere personen, van huisgezinnen, en van geheele natiën zal toekennen, dan wel aan de grootste staatkundige gebeurtenissen, of aan de hevigste maatschappelyke beroerten te beurt valt.

Wie zou, by voorbeeld, gedacht hebben, dat toen een Mahomedaansche Goudzoeker alleenlyk bezig met het vorschen naar een algemeen scheikundig middel, ten einde de metalen van aard te doen veranderen, het *Alkohol* te voorschyn bragt, deze uitvinding zulke gewigtige gevolgen op de zeden en den voorspoed der volkeren hebben zoude? Ook is hetzelve niet uit het gebied van de smeltkundige wysbegeerte geraakt, voor het einde der 13de eeuw, toen men in Italië en in Spanje, voorloop op onderscheidene kruiden getrokken, als een krachtig geneesmiddel voor vele ziekten begon te verkoopen. Kort daarop stookten de Genuezen uit granen een' geestryken drank, dien zy, in kleine fleschjes, als een voornaam middel, tot een' hoogen prys, onder den naam van *aqua vita* verkochten. Tot in de 16de eeuw bleef men zulks alleen als een geneesmiddel beschouwen, hetwelk slechts by Apothekers verkrygbaar was, men kwam op dit tydstip op het denkbeeld, om het aan het werkvolk in de mynen van Hongaryen uit te deelen, als een behoedmiddel tegen de koude en vochtigheid; byna op denzelfden tyd begon men het gebruik daarvan in Ierland in te voeren, en onder de besluiten van Hendrik VIII vindt men er één, strekkende om te beletten dat meer dan één Brander in iedere stad des ryks zich nederzette; en door eene parlements-akte van het jaar 1556, onder de regering van zyne dochter Maria gepasseerd, werd het distilleren, van eenen drank "het dagelyks gebruik van welken zeer nadeelig is," geheel verboden. Men vindt echter eenige jaren daarna, dat de Engelsche troepen die de Nederlanden in 1581 te hulp kwamen, zulks tot hartversterking gebruikten.

In het laatst genoemde land, echter was tot aan de regering van Willem III en Maria onder de geringere volksklasse, het gebruik van Bier meestal in zwang als wanneer het bestuur, de stokeryen door onderscheidene maatregelen aanmoedigde, waardoor het vertier van geestryke dranken, bovenmate groot werd. Smollet, die den Jenever een vergiftig mengsel noemt, verhaalt, dat de winkeliers door middel van uithangborden, de voorbygangers uitnoodigden om zich by hun voor de geringe som van een *penny* te komen dronken drinken.— Tevens te kennen gevende dat men zich voor één zoo veel, geheel bezuipen kon, en dat men aan degenen, die daartoe genegen waren, kosteloos wat stroo zoude bezorgen, om den verkregenen roes uit te slapen, en zich alzoo weder te kunnen herstellen. De regering hierdoor natuurlykerwyze beangstigd, zocht op nieuw der stokeryen hinderpalen in den weg te leggen, doch slaagde slechts gedeeltelyk, en het was niet voor het jaar 1751 dat het verbruik van het Bier, hetwelk in dezelfde evenredigheid afgenomen, als dat van den Jenever zich vermeerderd had, weder tot de vorige hoogte klom; het Bier werd alweder den door het Engelsche Werkvolk meest begunstigden drank; maar daar in het jaar 1827 verscheidene hindernissen in het verbruik van Jenever, weder weggenomen zyn, zoo dreigde deszelfs consumptie de overhand weder te zullen nemen; in 2 jaren is dat verbruik met 2 millioen gallons vermeerderd.

Het was eerst na den stryd die de onafhankelykheid van de Engelsche Koloniën, in Amerike tot gevolg had, dat het verbruik van sterke dranken aldaar toenam.— Dewyl de regering gedurende den oorlog een rantsoen brandewyn 's daags aan ieder' soldaat toekende, bragten zy in hunne haardsteden de gewoonte aan dezen drank terug, en deelden dezen weldra aan hunne huisgezinnen en buren mede. De heer Granch, eersten geregtelyken persoon van het district van Columbia, verhaalt dat te Washington, welke stad eene bevolking van nagenoeg 19,000 zielen bevat, 224 gepatenteerde verkoopers van sterke dranken zyn.

De heer Granch bewyst, dat de Vereenigde Staten jaarlyks een verlies van 94,425,000 dollars lyden, ten gevolge van den drank.

Het is slechts 5 of 6 jaren geleden dat eenige lieden, bevreesd voor de verschrikkelyke gevolgen van eenen staat van zaken, die de bronnen van welvaart met opdrooging bedreigde, besloten hadden, om geene poging onbeproefd te laten, ten einde deze plaag te doen ophouden, Het vooroordeel dat het matige gebruik van sterke dranken nuttig of zelfs noodzakelyk is, onder eene luchtsgesteldheid gelyk die van Amerika, had zich algemeen verspreid, en daar vele lieden van eene overigens geregelde leefwyze in dat begrip verkeerden, gaven zy daardoor huns ondanks aan dronkaarts een voorwendsel aan de hand ter verschooning van het in hen heerschend gebrek.— Men nam derhalve het beginsel aan, *dat het eene misdaad was, voort te gaan met eene gewoonte die zulke uitkomsten oplevert en dat al degenen zich aan die misdaad schuldig maakten, die by voortduring eenigen sterken drank, hoe weinig ook, gebruikten.*

In het jaar 1826 werd te Boston het eerste Amerikaan-*Genootschap van Matigheid* opgerigt, waarvan men geen lid kon worden, zonder zich schriftelyk te verbinden, om zich geheel van sterken drank te onthouden, ten zy in gevallen van ziekte, wanneer zulks door een' Geneesheer, tevens lid van deze Maatschappy, voorgeschreven wierde. Deze Maatschappy, door de achtingswaardigste en meest invloed hebbende lieden ondersteund, heeft zich met eenen spoed uitgebreid, waarvan geene andere inrigting het voorbeeld oplevert. Deze voorspoed is des te merkwaardiger, daar er geene andere dan godsdienstige en zedelyke bedoelingen beoogd waren, en daar het slechts te doen was, om één' der gemeenste en voor overtuiging minst vatbare hartstogten te keer te gaan. Men zag nogtans weldra alle lieden, welken het geluk huns Vaderlands ter harte ging, zich daarby scharen, en dezelve met al hunne magt ondersteunen. De regtsgeleerden in de voornaamste steden, boyverden zich om statistieke tabellen van de delicten en misdaden uit te geven, waarin die ten gevolge van dronkenschap gepleegd, byzonder aangeteekend stonden; verscheiden Akademiën voor de Geneeskunde verklaarden zich openlyk voor de *Matigheid*; zelfs die van New-Hampshire kondigde aan, dat in het vervolg, al hare leden zich het gebruik van sterken drank ontzeggen zouden; de Advokaten van 3 Graafschappen namen hetzelfde besluit; 2 Dagbladen, de *National Philanthropist* en het *Journal of Humanity*, werden uitgegeven, ten einde de beginselen des Genootschaps algemeen bekend te doen worden, en van verscheidene voor het algemeen geschikte geschriften, werden eenige honderd duizend exemplaren over het geheele land verspreid. Eene Prysvraag werd uitgeschreven, strekkende *om te beslissen of het Christenen geoorloofd zy, zich van geestryke dranken te bedienen of dezelve te verkoopen*; 40 memoriën werden daarover ingezonden, en den prys behaald door den heer Stuart, Professor in de Letterkunde te Andover, die gelyk al de mededingers, *één slechts* uitgezonderd, de vraag ontkennend beantwoordde. By het aankondigen van deze uitkomst, heeft zich het Genootschap verbonden, om zich op de zedelykheid en de vaderlandsliefde van de Stokers en Handelaars in Likeuren te beroepen, en hen uit te noodigen om alle geldelyke voordeelen aan hunne tydelyke en eeuwige belangen op te offeren, en hierin is men veel beter geslaagd, dan men slechts eenigermate verwachten kon.

Zie hier eenige der uitkomsten welke het genootschap deszelfs vyfjarige pogingen verkregen heeft. Er bestaan thans algemeene genootschappen in 19 staten van de Unie, wier werkzaamheden zich overal uitbreiden; de staten van Maine, Alabama, Louisiana, de Illinois en van de Missouri, zyn de eenigsten alwaar nog geene algemeene maatschappyen zyn opgerigt; er zyn verder meer dan 3,000 plaatselyke vereenigingen, tellende meer dan 300,000 leden, ruim 3,000, van welke bekende dronkaarts geweest zyn. De invloed van deze genootschappen bepaalt zich niet slechts tot diegenen, die zich aan derzelver reglementen verbonden hebben, maar is verspreid over een aantal lieden, die uithoofde van eene valsche schaamte, schroomen om tot die vereenigingen over te gaan, maar die nogtans zich voorgenomen hebben, dezelfde beginselen aan te nemen. De secretaris van oorlog heeft de uitdeeling van sterke dranken aan de kryglieden, behalve op dagen van buitengewone dienst, waarover eene wet bestaat, doen ophouden; de secretaris van het zeewezen heeft de bevelvoerders van oorlogschepen gemagtigd om by eene bylage van zes cents per ratioen likeuren, uit te keeren aan die genen der zeelieden, die uit eigene beweging daar van afzien, en van 486 menschen, waaruit de bemanning van het fregat de *Brandywine* bestaat, hebben 326 den drank opgezegd, en de buitengewone bylage ontvangen. Men ontwaart eene even groote verbetering aan boord van de koopvaardy schepen, 150 bodems zyn in achttien maanden alleen uit de haven van Boston gezeild, zonder van sterken drank voorzien te zyn, en men rekent dat vier honderd schepen thans zee bouwen, zonder een enkel vat brandewyn aan boord te hebben. Men is tegenwoordig van voornemen, om dergelyke genootschappen in de 9063 scholen der districten van New-York, op dewelken 500,000 jongelingen studeren, op te rigten, dit voorbeeld zal ongetwyfeld in de andere staten navolging vinden. Meer dan 3,000 uitventers van likeuren, hebben hun beroep opgegeven; boven de 100 herbergiers weigeren, om reizigers daarmede te voorzien, en meer dan duizend branders hebben hunne fabrieken doen ophouden. De president van de vereenigde staten, heeft onlangs openlyk verklaard, dat over eene groote uitgestrektheid lands welke hy bezocht heeft, het gebruik van sterke drank tot op de helft verminderd is.

Eenige omstandigheden zyn nog meer merkwaardig dan de voornoemde algemeene daadzaken; een genootschap van matigheid heeft zich in de stad Mayne, die eene bevolking van 1,000 zielen bevat, daargesteld; men verbruikte aldaar 10,000 gallons likeuren, en er bestonden 17 gepatenteerde kleinhandelaars in sterke dranken; heden bestaat er geen enkele meer, en het vertier is tot op 200 gallons gedaald; ook telde men in die stad 53 dronkaarts, thans blyven er slechts 29; de overige 24 zyn geheel verbeterd. Te Lyme in New Hampshire alwaar jaarlyks 6,000 gallons verkocht werden, worden thans niet meer dan 600 gebruikt. In een stadje in den staat van Vermont, hebben de genen, die het gebruik van geestryke dranken opgegeven hebben 8,000 dollars bespaard.

In vreemde landen heeft zich de invloed van meergemeld genootschap doen gevoelen; dergelyke maatschappyen zyn opgerigt geworden in Ierland, Schotland, Zweden en op verscheidene eilanden in de Zuidzee. Te Oahu, een van de Sandwicheilanden, bestaat er eene die uit meer dan duizend leden zamengesteld is.

Extract uit het Londensche Dagblad *the Atlas* van den 8sten April: "De twee ryken, welke op dit oogenblik het meest de aandacht trekken, zyn *Frankryk* en *Holland*. Frankryk is geheel aan staatkundige beroeringen overgegeven; Carlistische komplotten bederven deszelfs gezondste provincien; en een' republikeinsche kanker knaagt in het hart van de hoofdstad. Eene afgrysselyke ligchamelyke ziekte geeft een nieuw voedsel aan de ontevredenheid, in plaats, van zoo als het behoorde, alle vaderlandslievenden, zonder onderscheid, met een' naauwen band van menschelykheid en liefde tot God en zyne naasten te vereenigen. De Cholera woedt in Parys met meer hevigheid en is van eenen kwaadardiger aard dan in eene der streken in Europa, alwaar dezelve geheerscht heeft.—Dezelfde vooroordeelen welke uit onwetenheid, de Russische lyfeigenen en slaven bewogen, om hunne redders te vermoorden hebben de overhand verkregen by het verlichtste volk van de wereld, zoo als onze Dagblad-Schryvers er eene eer in stelden, om de bewerkers der omwenteling van July te noemen.

"*Het Fransche gouvernement, echter, heeft een pryzenswaardig voorbeeld gesteld, door alle quarantaine-bepalingen, met betrekking tot de Cholera in te trekken; een voorbeeld, hetwelk wy hopen dat spoedig, door iedere andere Mogendheid zal gevolgd worden.**

"Het oproer in Parys is, zonder veel kwaad te veroorzaken, gestild en de politieke crisis is verschoven, maar er blyft geen twyfel over, dat er spoedig weder nieuwe onlusten zullen uitbarsten. Holland, daarentegen, dat kleine stipje op de landkaart, maar waarvan de ondernemende bewoners zich eene woning uit de zee hebben weten te scheppen, en van hunne beperkte grenzen koloniën bevolkt hebben in alle oorden van de wereld.—Holland spreekt met ééne stem, en handelt volgens ééne ingeving.

"De magtigste natien doen vertoogen, maar zy durven niet dreigen. en Holland heeft nimmer bescherming verzocht, noch redenen gegeven tot het gebruiken van geweld jegens hetzelve. *Holland steunt op deszelfs regt*. Het is vry klaar dat er nog niets is gedaan om de Belgische kwestie ten einde te brengen, en het is meer dan waarschynlyk dat, afgescheiden van traktaten, het geschil tusschen Belgie en Holland zelven zal uitgemaakt worden, en dat wel in zoo weinig uren, als de Conferencie weken besteed heeft. Maar de argumenten zullen waarschynlyker scherper zyn, en de uitslag minder dubbelzinnig.—*Alg. Handelsb.*

Guatimala.—De handel is alhier sedert een geruimen tyd kwynende. Het gebrek aan geld, de lage prys der produkten van dit land, en de talryke invoeren, welke onlangs uit Europa hebben plaats gehad, zyn vooral hier oorzaak van en hebben de goederen alhier tot een nimmer te voren gekenden lagen prys gebragt.

Men heeft opgemerkt, dat men alhier geene groote ladingen moet aanbrengen, en alle groote handels-expeditien naar herwaarts gedaan eenen nadeeligen uitslag hebben gehad, hetwelk natuurlyk het gevolg moet zyn in een land, alwaar de bevolking en vooral de consumtie klein is, en geen vertier van de goederen naar buiten 's lands plaats heeft. Bovendien treft men geene Kooplieden aan, welke genegen zyn op eenmaal, voor meer dan Piast. 10,000 à Piast. 12,000 aan goederen in te slaan, terwyl men alhier om eenen gestadigen handel te hebben, dikwyls nieuwe goederen moet ontvangen, alzoo die, welke reeds eenigen tyd in de magazynen zyn opgeslagen geweest, geen navraag meer hebben. Het is om die reden dat alle handels expeditien, naar herwaarts te doen, zoo klein mogelyk moeten zyn, vooral die welke voor de Guatimaalsche markt bestemd zyn, terwyl de consumptie dier goederen zich thans tot den staat van Guatimala bepaalt. Vroeger voorzag die markt byna de geheele Republiek van Europesche goederen; doch thans door den aanvoer, welke aan de zuidelyke havens der Republiek gedaan wordt, door de schepen, welke om Kaap Hoorn komen, en, na alvorens de havens der overige Republieken aan den stillen Oceaan te hebben aangedaan, met het overschot hunner lading de kusten van Centraal Amerika bezoeken, zoodat dikwyls in den staat van Costarica, Nicaragua en Salvador de Europesche goederen overvloediger zyn, dan in Guatimala.

De wyze, waarop de Nederlanders eenigen voordeeligen handel met dit land zouden kunnen doen, moet met het eiland Curaçao plaats hebben. De nabyheid van dit eiland geeft het voorregt van dezen handel met kleine vaartuigen te kunnen dryven, en de alhier ontbrekende goederen spoedig te kennen en aan te brengen.*

Thans zoude men vooral uithoofde van de 5 pCt., by het tarief van Douanen op de goederen van Belgie afkomstig, gelegen, dezen handel met voordeel kunnen doen.

By aldien een van de Curaçaosche huizen een wel voorzien magazyn van goederen te Omoar etablisseerde, zoude hetzelve den geheelen handel van Guatimala en een gedeelte van dien van Honduras meester worden; te meer daar het gemelde tarief, eene vermindering van 2 1-2 pCt. op de inkomende regten toestaat, voor den tyd van twee jaren, aan die genen, welke zich in de havens der Republiek komen neerzetten, en hun dus dadelyk een voordeel boven anderen geven. Dit, gevoegd by den korten afstand waarop zich Omoar bevindt, zoude dezen handel voor de kooplieden alhier verre verkieslyk maken, boven de markten van Belize, Havanna en die van de Vereenigde Staten van N. Amerika, welke markten gewisselyk ook niet in prys zouden kunnen mededingen. Indien men zulks verlangde, zoude men te gelyker tyd in de nabyheid van Omoar aan de rivier Ulna eene mahonyhout hakkery kunnen aanleggen, of wel in den golf Dulce in den staat van Guatimala, waartoe men verlof van de Gouvernementen der respectieve Staten moet bekomen. Een huis van Jamaica heeft onlangs de permissie daartoe voor de laatstgemelde plaats gevraagd.—*Algemeen Handelsblad.*

* Men leze een vertoog onder het hoofd Cholera, geplaatst in onze Courant van den 3den Maart d. j. No. 8, van den beroemden Geneesheer Hufeland over de afzetting der grenzen en afsperringen der huizen. Wy verwyzen de lezers naar dat artikel, om dat hetzelve thans meer dan toen belangstelling en oplettendheid zal verwekken.

* De redactie van het Handelsblad schynt geene kennis te hebben der ligging van Curaçao en Guatimala.

Europa wordt ons, gewoonlyk zinnebeeldig voorgesteld onder de gedaante eener zittende dame, wier kapsel is *Portugal*, gelaat *Spanje*, hals, schouders en borst *Frankryk*, linkerarm *Engeland* en regterarm *Italië*, boezem *Zwitserland*, *Belgie* en *Nederland*, middelyf *Duitschland*, rug *Hongarye*, schoot *Denemarken*, knieën *Noorwegen*, opperkleed *Rusland*; zynde de leuning van haren stoel *Turkye*. Deze dame verkeert, wat hare physieke en moreele gesteldheid betreft, tegenwoordig in eenen buitengewoon zonderlingen toestand. Zy laboreert sedert eenigen tyd aan duldelooze schele hoofdpyn, tot welker genezing twee voorname artsen, alias gepatenteerde kwakzalvers, met een' onder hun opzigt werkzamen kandidaat in de heelkunde, zich vrywillig hebben aangeboden; volgens het begrip dier heeren zal men genoodzaakt zyn een zeker toereikend getal bloedzuigers te applieeren, waartegen zy zich echter, uit haar gelaat af te leiden, waarop eene in het oog loopende ongerustheid en wrevelmoed zigtbaar is, met kracht en geweld schynt te zullen verzetten. Het valt bovendien niet te loochenen, dat zy, behalve gezegde hoofdpyn, ook eene zware bezetting op de borst heeft, en sedert een paar jaar, zoo geweldig hoest, dat men het in de andere werelddeelen van tyd tot tyd duidelyk kan hooren. De wyzen der aarde dienen haar, ter overwinning dier kwaal, wel allerlei verzachtende ook zelfs prikkelende middelen toe, maar tot nog toe zonder vrucht. Daarenboven klaagt zy, en niet zonder rede, over hevige jicht in de beide armen, en obstructies. Vroeger was zy eene martelares van kramp in de knieën; thans schynt die pyn zich meer te bepalen tot scheuten in den boezem en den rug, waartegen men ook al de noodige wryfmiddelen bezigt. Hoe slecht het intusschen met haar bovenlyf gesteld zy, hare spysvertering gaat tegenwoordig geregelder dan een jaar geleden.

Waren hare zinnelyke lusten maar meer in overeenstemming met de wezenlyke goede hoedanigheden van haar hart! Daaraan hapert het echter het meest, en wat zy ook door ondervinding geleerd hebbe, dat het zinnelyk voor het zedelyke behoort achter te staan: zy schynt aan dat oor nog geweldig doof. Altyd begeerig naar maagbedervende snoeperyen verspilt zy veel gelds, dat zy tot nuttige einden kon besteden! Wat nieuw is, bekoort haar gewoonlyk by uitstek, al is het inderdaad slechts klatergoud. Wanneer zal zy eens, herstelt naar ligchaam en ziel, een toonbeeld van uit- en inwendige gezondheid en zielrust worden? !—(*Overgenomen.*)

Curaçao den 14den Augustus 1832.

BY dispositie van den HoogEd. Gestr. Heer Directeur dezer kolonie van heden No. 477, is de Secretaris en Ontvanger van het Gemeente Bestuur alhier, Jonkheer I. J. Rammelman Elsevier Jr. belast met de waarneming van het ambt van Vendumeester op dit eiland.

Ter ordonnantie,
W. PRINCE, Sec.

OPROEPING.

DE zitting van den Raad van Policie tot het aanhooren der bezwaren wegens het Patentregt over het Tweede Kwartaal dezes jaars op den 23sten dezer plaats gehad hebbende, worden by deze al de genen die aan dat regt mogten verschuldigd en in de genoemde vergadering niet verschenen zyn, opgeroepen en aangemaand om hunne rekeningen vóór of uiterlyk den 7den der aanstaande maand September te komen voldoen, ten einde alle onaangename gevolgen voortekomen.

De Ontvanger by het Algemeen Bestuur,
C. L. VAN UYTRECHT.

Den 31sten Augustus 1832.

WAARSCHUWING.

DE Commissaris van Policie ad-interim, belast met het Publiek Ministerie, ter geregtelyke invordering hebbende ontvangen de lysten van alle de genen die in gebreke zyn gebleven tot den laatsten termyn te betalen de verschuldigde belastingen op vaste eigendommen en op het personeel en mobilair, brengt by deze ter kennis van alle zoodanige belastingschuldigen dat hy van hooger hand is geautoriseerd om tot de voorzeide betaling toetestaan den tyd van nog twee weken, welke termyn verloopen zynde, zonder eenige connivencie tot de voorzegde inning by parate executie zal worden geprocedeerd.

De Commissaris voormeld,
C. C. RÖMER.

Den 31sten Augustus 1832.

BEKENDMAKING.

Secretarie van het Gemeente-Bestuur,
den 31sten Augustus 1832.

HET Gemeente-Bestuur dezes Eilands, brengt ter kennis van en gelast by deze aan alle Broodbakkers dat de Brooden voor de volgende week te bakken het gewigt zullen moeten houden van 7¼ Oncen voor 15 Centen; terwyl de Fransche Brooden EenOnce minder zullen kunnen wegen, op pœne als by publicatie van den 16den Maart 1824 is bepaald.

Van wege het Gemeente-Bestuur voornoemd,
De Secretaris van hetzelve,
I. J. RAMMELMAN ELSEVIER Jr.

BEKENDMAKING.

Secretarie van het Gemeente-Bestuur,
den 3den Augustus 1832.

HET Gemeente-Bestuur dezes Eilands, doet by deze aan alle Vleeschhouwers kennis geven, dat de pryzen van Versch Vleesch voor de loopende maand Augustus zyn bepaald als volgt:

Ossen Vleesch op niet hooger dan 30 Centen per pond.
Schapen of Lams Vleesch op niet hooger den 25 Centen per pond.
Kabrieten en Varkens Vleesch en Schilpad op niet hooger dan 20 Centen per pond en gelast hun verder zich daaraan te houden op pœne als by de wet is bepaald.

Van wege het Gemeente-Bestuur,
De Secretaris van hetzelve,
I. J. RAMMELMAN ELSEVIER Jr.

BEKENDMAKING.

DE ondergeteekenden hebben de eer het Publiek kennis te geven, dat hun Huis van Negotie op het eiland Aruba, onder de firma van SUARES & MORENO, op heden een ander Huis van Negotie op dit eiland heeft opgerigt onder de firma van

MORENO & SUARES.

Den 1sten September 1832.

De Curacaosche Loterij.

DE ondergeteekenden Commissarissen der Lotery, maken aan de belanghebbenden bekend, dat aangezien de aan den voet dezer advertentie aangeteekende nummers onafgehaald zyn gebleven, zy verhinderd zyn geworden de Eerste Klasse der Lotery te trekken, welke echter zonder verder uitstel op aanstaanden Dingsdag den 4den September op het Gemeente Huis, des middags zal getrokken worden. De Inteekenaars van deze nummers worden nogmaals verzocht dezelven vóór of uiterlyk den 31sten dezer te komen afhalen, aangezien de nog op dien dag onafgehaalde nummers, verkocht zullen worden.

No. 69	144	180	190	285	346
98	147	183	224	286	348
103	164	184	249	287	352
104	165	187	271	288	357
109	172	188	278	289	395
117	176	189.			

JACOB VAN JEOSUAH NAAR.
MOSES COHEN HENRIQUEZ.

Den 29sten Augustus 1832.

CURACAO.

Vaartuigen in en uitgeklaard sedert onze laatste.

INGEKLAARD—AUGUSTUS.

25. brik Juan Ceto, Glanne, Trinidad
bark Margaritha, Brunow, Coro
—— Fanny, De Haseth, Bonaire
27. —— Flor de la Mar, Françon, Aguadilla
28. golet Geertruida, Levy, Maracaybo

UITGEKLAARD—AUGUSTUS.

25. golet Abeona, Evertsz,
bark Trinidad, Hands,
27. golet Dorothea, Hart,
28. —— Gysbertha, De Brot,
29. —— Amazona, Corsales,
brik Juan Ceto, Glanne,
31. golet Drie Zusters, Vidal,

Verleden Vrydag den 24sten Augustus is de Zestigste verjaring des geboorte dags van ZyneMajesteit onzen zeer geliefden en geëerbiedigden Koning met de gebruikelyke eer en vreugde bewyzen in deze kolonie gevierd geworden.

By deze gelegenheid maken wy de aanmerking dat geene der vorsten van het Huis van Oranje Nassau, die in Nederland het bewind gevoerd hebben, behalve Frederik Hendrik, den ouderdom van zestig jaren heeft mogen bereiken. Ten bewyze hiervan geven wy een kort uittreksel uit de Vaderlandsche geschiedenis.

Oudere linie van Oranje Nassau.

WILLEM I, de grondlegger der Nederlandsche vryheid. Hy stierf in den bloei zyner jaren door het lood eens moordenaars getroffen. Deszelfs zonen, Maurits en Fredrik Hendrik, door de vermoeijenissen des krygs en staats zorgen afgemat, daalden ook in het graf voor dat zy dien ouderdom genaakten. De zoon van laatstgenoemden vorst

WILLEM II stierf aan de kinder pokken, 24 jaren oud.

Met deszelfs zoon WILLEM III stierf de oudere linie van het Huis van Nassau in Nederland uit.

De jongere linie, die eerst Gouverneurs of Stadhouders van Vriesland, en met WILLEM IV Stadhouders van gansch Nederland waren, begint met

ERNST KASIMIR, hy stierf in den dienst van het vaderland vóór Roermonde door een musketkogel getroffen. Deszelfs zoon

WILLEM FREDRIK, kwam in den bloei zyner jaren ongelukkig om het leven, door het afgaan van zyn pistool. Deszelfs zoon

HENDRIK KASIMIR, stierf in den ouderdom van 47 jaren, aan de gevolgen eener wonde voor den staat ontvangen. Deszelfs zoon

JAN WILLEM FRISO, verdronk by het overvaren van den Moerdyk, in zyn 24ste jaar. Deszelfs zoon

WILLEM IV, bragt ook zyne dagen naauwelyks ter helfte. Eene ziekte, het gevolg zyner gebrekkige gestalte, door een val veroorzaakt, tastte hem aan en sleepte hem in het graf. Deszelfs zoon

WILLEM V, stierf 58 jaren oud. Zyn jongste zoon

WILLEM GEORGE FREDRIK, stierf in zyn 24ste jaar, als slagtoffer zyner menschlievendheid. Door het bezoeken zyner kranke spitsbroeders in de hospitalen te Padua, haalde hy zich zelve eene doodelyke krankheid op den hals,

Het volgende is door het Gouvernement ter plaatsing ingezonden:

STAAT VAN VENEZUELA.

Maracaibo den 11 Augustus 1832.—3 en 22.

Aan den Heer Consul van Z. M. den Koning der Nederlanden, residerende in deze haven.

De Gouverneur, Opperhoofd van de policie der provincie, heeft de eer zich aan den Heer Consul van Z. M. den Koning der Nederlanden in deze stad woonachtig te rigten, ter zyner kennis brengende dat het committé van gezondheid, met reden beducht zynde voor de Cholera Morbus die tegenwoordig derzelver doodelyken invloed op verscheidene deelen van den aardbol uitoefent, zich onledig gehouden heeft met de middelen voorteschryven die door hetzelve als de noodzakelykste beschouwd worden om eene zoo verwoestende pest van deze bevolking aftewereu, en heeft dien ten gevolge in deszelfs beraadslaging van den 9den dezer onder anderen besloten: " dat alle vaartuigen naar deze haven bestemd voorzien zyn moeten met een behoorlyk certificaat van gezondheid, aangezien zulks thans als noodzakelyk vereischt wordt om tot rigtsnoer te verstrekken voor den officier van gezondheid die met het visiteren der vaartuigen belast is, als mede dat dit besluit medegedeeld wordt aan de Heeren Consuls en Agenten van vreemde mogendheden alhier residerende, op dat die noodwendigheid, die als eenen algemeenen regel voor alle vaartuigen gevorderd wordt, aan dezelve bekend zynde, zy gelieven mogen het noodig gebruik van deze kennisgeving te maken."

Van zyne zyde deelt de ondergeteekende aan den Heer Consul, aan wien hy zich rigt, het besluit van het committé van gezondheid mede, tot het einde dat reeds gemeld is, zich van deze gelegenheid bedienende om zich by herhaling te noemen van den Heer Consul

De zeer bereidwillige en gehoorzame Dienaar,
RAMON DE FUENMAYOR.
Voor naauwkeurige vertaling,
De Consul der Nederlanden
te Maracaibo,
EDW. BROOKE PENNY.

Oorzaak der bosch branden in Frankryk.

Het is bekend, dat door de onlusten in Frankryk de buitengewone uitgaven zoo hoog zyn geklommen, dat het jaarlyksche budjet in 1831 reeds was gestegen tot vyftien honderd millioenen franken, en dat de minister dit budjet de kamers niet dursde voorleggen, maar eene maandelyksche provisionele uitgave verzocht.

Om aan deze zoo hooge uitgaven te voldoen, stelde de minister de kamers voor om een zeker getal bons te maken betaalbaar uit den opbrengst van het verkoop der koninklyke domeinen, en tevens om een aanvang te maken met de verkoop van de bosschen, behoorende tot de koninklyke domeinen; welk voorstel doorgegaan is.

De vyanden van het thans bestaande gouvernement, willende deze bons in waarde doen dalen en daardoor deszelfs financien nog meer in verwarring brengen, staken ter allerwege den brand in deze bosschen en eene groote uitgestrektheid houtgewas is door de vlammen verteerd geworden, hetwelk een wezenlyke jammer is, daar er zoo vele jaren noodig zyn eer dit houtgewas weer aangegroeid is.

De vyanden van Orleans zullen deze handelwyze zeker als geene gewetens zaak aanzien. Hebben de vyanden van Karel X niet diezelfde middelen gebezigd om zyne heerschappy om verre te werpen?

Zyn er in Normandyen geen honderde boeren woningen in brand gestoken, om het volk met de regering ontevreden te maken?

Hebben niet in de groote week te Parys de bankiers hunne banken gesloten en hebben de hoofden der fabrieken het werkvolk niet weggezonden, om dat de vele duizende ledigloopers konden gebruikt worden om eene omwenteling daar te stellen?—Mogen dus de Karlisten niet dezelfde middelen bezigen om eene tegen omwenteling te bewerken, die hunne tegenstrevers gebezigd hebben om den oudsten tak der Bourbons uit Frankryk te bannen?

Staat der Pruissische Krygsmagt.

INFANTERIE EN KAVALLERIE.

GARDE.

Infanterie.		*Kavallerie.*	
2 Regementen van 3 Bataillons . . .	6000	2 Regementen Kurassiers	1404
1 Regement van Keizer Frans . . .	3000	1 Regement Dragonders	702
1 Regement van Keizer Alexander .	3000	1 Regement Huzaren	702
1 Bataillon Jagers .	1000		
1 Bataillon Karibins.	1000		
	14000		2808
Landweer.		*Landweer.*	
12 Bataillons (*) .	12000	2 Regem. Lanciers .	1404
Totaal . . .	26000	Totaal . . .	4212

LIGNE.

Infanterie.		*Kavallerie.*	
32 Regementen van 3 Bataillons . .	96000	8 Regementen Kurassiers	5616
8 Regementen . .	16000	8 Regem. Lanciers	5616
2 Bataillon Jagers	2000	4 Regem. Dragond.	2808
2 Bat. Karabiniers	2000	12 Regem. Huzaren	8424
	116,000		22,464
Landweer.		*Landweer.*	
32 Regementen van 3 Bataillons . .	96000		
8 Regementen van 2 Bataillons . .	16000	112 Eskadrons á 150 man (†) . . .	16,800
Totaal . .	228,000	Totaal . .	39,264
Zamenvatting.		*Zamenvatting.*	
Garde	26000	Garde	4.212
Ligne	228000	Ligne	39,264
Totaal . .	254,000	Totaal . . .	43,476

(*) Deze 12 bataillons maken op voet van oorlog de stamlysten van 12 regementen uit.

(†) Deze 112 eskadrons maken op voet van oorlog de stamlysten van 8 regementen uit.

ALGEMEENE ZAMENVATTING.

Infanterie	254,000
Kavallerie	43,476
Totaal	297,476

ARTILLERIE.

9 Brigades, van welke ééne voor de garde.

Iedere Brigade bestaat uit 15 Kompagnien, 12 te voet en 3 te paard; iedere Kompagnie bedient eene battery van 8 stukken, dus in het geheel 1080 vuurmonden.—De Brigade vormt 3 onderverdeelingen van 4 batteryen te voet, en ééne te paard, onder aanvoering van eenen Hoofd-officier.

AANTEEKENING: De Landweer kan, drie dagen na koninklyke ordonnantie, in de hoofdplaatsen der distrikten worden vereenigd.

Engeland en Oud-Nederland.

(Uit het *Algemeen Handelsblad* van Amsterdam.)

(VERVOLG VAN ONS VORIG NOMMER.)

Niet slechts waren onze verzendingen van onbewerkte wol naar andere gewesten de steun van onzen wolhandel met Engeland, maar ook het verbruik derzelve in onze eigene fabryken onderschraagde grootelyks het belang van dien handel. Ten bewyze hiervoor strekt, dat inzonderheid de lakenhandel in Oud-Nederland zoo vroeg reeds bloeide, dat men, onder anderen, gebookstaafd vindt hoe Keizer Karel de Groote (9de eeuw) eene menigte witte, gryze, purpere en saffierverwige *frieslakensche* mantels, tot hooge pryzen deed opkoopen, ten geschenke voor den Koning van Perzië, Al-Rachid. Buitendien was geen koophandel zoo oud en zoo groot in ons vaderland, als de handel met Engeland. Vóór twee eeuwen schreef deswegens van Meeteren: " dat er van " vóór vele jaren te dien einde geweest waren kontrac-" ten tusschen onderscheidene Nederlandsche provin-" cien met de kroone van Engeland, velen van welker " afschriften hy gezien had." Ons gryze Dordrecht was ook reeds vroeg de stapelplaats der Engelsche wollen. Ten gevolge van der Engelschen hoogmoedigen aard ontstond wel soms een of ander geschil, doch dan wisten steeds de onzen zich te doen gelden, en bragten zy, met name de Zeeuwen, door hunnen moed den Engelschen menig nadeel toe. Het besef van wederzydsch belang maakte echter aan dergelyke geschillen een spoedig einde, en zelfs kwam men tot het beramen van eene huwelyks-verbintenis tusschen den zoon van Floris V en de Engelsche prinses Elizabeth, dochter van koning Edward. Dit huwelyk, vastgesteld ten jare 1285, werd slechts verschoven tot de beide verloofden den bekwamen ouderdom zouden hebben bereikt. Niet weinig bragt dit overleg er toe by, om het vriendschapsverbond tusschen de Hollanders en Engelschen nauwer te sluiten en den handel tusschen de beide volken vredelievender te doen toenemen. Wel is waar, dit verbond werd niet duurzaam in stand gehouden, en moest zelfs Floris V in eenen twist het leven laten; maar alzoo zyn zoon Jan I, die in Engeland opgevoerd en met koning Edwards dochter gehuwd was, hem opvolgde, werd ook daardoor

aan de vyandelykheden tusschen de Hollanders en Engelschen een einde gemaakt, en aan beider onderlingen handel een nieuw leven geschonken. Graaf Jan werd in zynen overtogt van Engeland herwaarts, niet slechts door Engelsche edelen, maar ook door een aanzienlyk getal Engelschen schepen begeleid. De onttrooning van Edward II, ten jare 1327, versterkte de vroegere vriendschapsbetrekkingen; want, Edward III en Willem III, zoo door maagschapsbanden als door wederkeerig belang aan elkander verknocht, lieten geene middelen onaangewend om beider onderzaten in eene onderlinge welvaart te doen deelen; terwyl, daarentegen, de geschiedenis ons leert, dat reeds destyds, onder denzelfden Edward III, tusschen de Engelschen en Franschen een onverzoenbare haat was geboren.

Ten jare 1381 vertoonden de beginselen der later gevolgde Engelsche scheepvaarts-akte zich het eerst in de wetgeving des Koningryks, en werd daarin vastgesteld, dat geen van 's Konings onderdanen eenige goederen het Ryk in of uit zoude voeren, anders dan in schepen van 's Konings gebied. Die wet, echter, scheen destyds nog weinig te baten om 's Konings onderdanen den koopmansstand te doen aanvaarden, en de voornaamste handel werd ook by vervolg door vreemden en met vreemde schepen gedreven, die zich in Engeland onthielden, en, onder verscheidene benamingen, van de Koningen verlof erlangden in dat Ryk handel te dryven. Voornamelyk bestonden deze vreemden uit Hollandsche en Duitsche kooplieden. Laatstgemelden verkregen, ten jare 1259, onder Hendrik III, octrooi ter oprigting der *Steelyards-Company*; welke associatie eene vertakking was van het Hanse-Verbond, van hetwelk door Eduard IV de voorregten werden gevestigd. De uitvoer der Engelsche lakens, van welke de fabrykaadje by uitnemendheid was toegenomen, was tot op Edward VI voornamelyk in het bezit van dat Verbond, en zelfs wel in die mate, dat de Steelyards-Company jaarlyks ruim 50,000 stukken Engelsch laken uitvoerde, terwyl de gezamenlyke Engelsche Handelaren er niet meer dan 1100 naar buiten 's land konden slyten. De dienvolgens van zyde der Engelschen opgekomen klagten over een zoodanig monopolie, waren oorzaak dat de voorregten der opgenoemde compagnieschap werden ingetrokken. Later vergunde wel Koningin Maria, door haren Spaanschen gemaal daartoe aangezet, aan vreemden nieuwe vergunningen, doch deze werden andermaal beknot onder Koningin Elizabeth, aan welker regering de Engelsche handel, met volle regt, gezegd kan worden, de grondlegging van zyne latere grootheid verschuldigd te zyn.

De hervorming, aan welke de toetreding dier Vorstin eenen aanmerkelyken steun verschafte, had den gelukkigsten invlood op de vermeerdering der bevolking en op de uitbreiding der nyverheid in Engeland. Er kwamen, om Tuckey's uitdrukking te volgen, 150,000 menschen in circulatie, die, van het huwelyk waren terug gehouden geweest, en 50,000 menschen werden van het werkelooze klooster-leven tot arbeidzamer kringen overgevoerd. Onder Elizabeth's merkwaardige regering werd ook octrooi verleend aan de Afrikaansche, Oost-Indische, Russische, Oost-Zeesche en Levantsche Compagnien, die, als zoo vele teeder zorgende voedsters by uitnemendheid dienstbaar waren om den Engelschen Handelsgeest tot voller kracht te ontwikkelen.

De aanval met welken Engeland door de Spaansche Armada werd bedreigd gaf aanleiding tot eene aanmerkelyke vermeerdering van het getal der nationale zeelieden. De vyf graafschappen van Norfolk, Suffolk, Essex, Kent en Sussex telden destyds niet meer dan 470 koopvaardyschepen, welk getal echter meer dan voor de helft grooter was, dan dat der koopvaardyschepen, welke, 30 jaren vroeger, in geheel het Koningryk Engeland aanwezig waren. De steeds by toeneming benoodigde schepen moesten voornamelyk van buiten 's lands, en wel meest uit Holland worden aangekocht.

Indien dit tydperk der 16de eeuw hoogst merkwaardig was daardoor, dat wy, op leven of dood, den schier wanhopigen stryd te stryden hadden voor onze vryheid, onze onafhankelykheid, onze godsdienst, tegen den wreeden bloedgierigen Flips II; voorzeker was ditzelfde tydperk niet minder gewigtig door de naauwste betrekkingen van vriendschap en bondgenootschap met welke Oud-Nederland en Engeland aan elkander waren verknocht.

Diezelfde Flips, die gezworen had, door de gruwzaamste middelen van vervolging en moord, allerwege de belyders der Hervormde godsdienst uit te delgen, was ook vermetel genoeg om het ontwerp tot eene algemeene of wereld monarchie te vormen, en alle vorsten van Europa zyne kroon cynsbaar te maken; getuige daarvan zyn aanslag op het Britsche Ryk, toen zyne voorslagen tot het sluiten van een huwelyk met Koningin Elisabeth mislukten; getuige daarvan ook zyne inzigten om, door middel der verdeeldheden in Frankryk, ook dat Ryk onder zynen schepter te brengen. De schrandere Elizabeth liet daarom niet af, Flips voortdurend werk te geven, door Frankryk en ook de Nederlanden tegen Spanje te ondersteunen, ten einde hem de gelegenheid te benemen de Schotsche Koningin, Maria Stuart, die op de Hervormden zeer gebeten was, door middel van haren aanhang uit haren kerker te verlossen en vervolgens den Engelschen troon te doen beklimmen. Duidelyk, allezins, waren ook Flips bedoelingen om insgelyks Frankryk te beheerschen. Aldaar werd, na het vermoorden van Hendrik III, de troon ledig gehouden door den tegenstand, welken de Koning van Navarre van wege den aanhang der Guises ondervond, zoo lang hy de Roomsche godsdienst niet had omhelsd. Flips vergenoegde zich niet, door zynen byval, dien aanhang tegen Hendrik IV. aan te moedigen, maar zelfs spaarde hy geene middelen om den opgeworpen Koning, den Kardinaal de Bourbon, onder den naam van Karel X. ten troon te verheffen. Te dien einde deed hy eerst een gedeelte van het Spaansche krygsvolk, en vervolgens den Hertog van Parma zelven, uit de Nederlanden naar Frankryk vertrekken, en ofschoon het waar zy, dat daardoor de voortgangen van Hendrik IV. aanmerkelyk werden gestuit, is het echter niet minder waar, dat wat ook van die zyde Flips scheen te winnen, hy aan den anderen kant even veel, indien niet meer, verloor door de heldendeugd van onzen edelen Prins Maurits, die inmiddels voor zynen krygshaftigen moed een wyd verschiet zag geopend.

Tot Neêrland's bystand werd door Koningin Elizabeth by verdrag beloofd duizend man ruitery en vier duizend man voetvolk, en werd, iets later, nog door haar vergund om, onder zekere voorwaarden, te Longen 100,000*l.* op te nemen, waar tegen de Staten zich verbonden, haar des noods met 40 oorlogschepen by te staan. Zoo wel deze ons door Elizabeth toegezegde en ook verleende hulp, als hare afwyzing van Flips huwelyks-aanzoek ontvlamden des wreedaards driften tot eene vreesselyke wrake, zoo wel op Elizabeth zelve als op de Nederlanden te nemen. Van daar, de uitrusting dier geweldige oorlogsvloot, welke de trotsche Spanjaard met den naam van *Onoverwinnelyke* bestempelde.

Reeds sints lange had Flips by den Paus pogingen aangewend, dezen tot het uitvaardigen eener ban bulle tegen Koningin Elizabeth te bewegen, maar was door Sixtus steeds gedraald geworden met aan deze aanmaningen te voldoen. Eindelyk echter werd in den Raad der Kardinalen daartoe met eenparige stemmen besloten, en de banbliksem werd tegen de kettersche Vorstin uitgeschoten! In deze bulle breekt de Paus over Elizabeth den staf, als ware het buiten alle mogelykheid van twyfel, dat zy onder zyn regtsgebied behoorde; hy somt voorts met scherpe trekken hare voorgewende misdryven op, om welke hy haar ontzet van alle Vorstelyke waardigheden en titelen, tevens van alle regt en aanspraak op de kroon van Engeland en Ierland; ontslaande hare onderzaten jegens haar van alle onderworpenheid, van alle gezworen eeden en van alle vormen van gehoorzaamheid; daarop spreekt hy over haar den banvloek uit; gebiedende, onder bedreiging van des Almagtigen toorn, en met verwyzing tot lyfstraffelyke teregtstelling, om, niet slechts der Koninginne geenerlei hulpe toe te brengen, maar ook alles aan te wenden tot hare kastyding. Voorts werden alle maatschappelyke banden ten haren opzigte geslaakt; alle middelen jegens haar geoorloofd verklaard; aan hare verraders en van haar afvalligen groote belooningen toegezegd, en eindelyk aan allen die ter harer vervolging, ontzetting en kastyding zouden medewerken, volle vergiffenis of aflaat van alle misdaden en zonden verleend.

De Paus sloot wyders met den Spaanschen Koning een verbond, krachtens hetwelk geheel het ryk van Engeland aan Flips werd opgedragen, te gelyk met den titel "Beschermer des Christelyken Geloofs," met dien verstande, dat, ingeval het koningryk veroverd werd, Flips de kroon niet anders zoude aanvaarden dan als leenman en schatpligtige van den Heiligen Stoel. Paus Sixtus verbond zich tevens om in de kosten der groote uitrusting te deelen; echter met die voorzigtigheid, dat hy geene geldsommen verstrekken zoude, dan na dat de landing in Engeland zoude bewerkstelligd zyn.

Burgemeesteren van Amsterdam waren de eersten, die van den waren staat der zaken in Spanje en van de in Filips koninklyken Raad genomen besluiten, (zoo men meent, door Leden van het Geslacht Kromhout,) de stellig zekere tyding ontvingen. Zy deelden dezelve dadelyk mede aan Prins Maurits en aan 's lands Advocaat Mr. Johan van Oldenbarneveld; wyders aan de Leden der Hooge Regering, aan de kollegien der Admiraliteit, als ook aan de Koningin Elizabeth.

Toen deze Vorstin van het werkelyk bestaan van het gevaar was overtuigd geworden, verzocht zy aan de Staten van Holland eenen bystand van 20 oorlogschepen, waaronder 10 van 200 last; ook werd verlangd dat de stad Ostende van wege onzen Staat met leeftogt en krygsvoorraad zoude worden verzorgd; als ook dat het Engeland mogt vrystaan in Nederland scheepsvolk tot bemanning der Engelsche vloot te mogen huren; al hetwelk met volvaardige welwillendheid werd toegestaan. Ook de onzen, van hunnen kant, zaten niet stil. Onze Vice-Admiraal van Zeeland, Joos de Moor, telde welhaast 90 schepen onder zyne vlag, en werd zyne vloot nog door een groot aantal oorlogs-bodems uit Holland versterkt. Daarna werden van dezelve twee smaldeelen afgezonderd, onder aanvoering van Johan van Wassenaar, heer van Warmond, en Pieter van der Does, Vice-Admiraal; later werd de geheele zeemagt vereenigd onder het opperbevel van Justinus van Nassau, Luitenant-Admiraal van Zeeland. Een zoo groot aantal koopvaardyschepen, als by mogelykheid kon gewapend worden, werd in dienst genomen. Deze vaartuigen waren ten getalle van 2000 voorhanden, van welke er dadelyk 40 à 50 werden uitgezocht om mede ten oorlog uit te zeilen. Te gelyker tyd werden uit het te lande dienende krygsvolk alle manschappen opgeroepen die ter zee hadden gediend; ten gevolge van dezen maatregel werden de schepen op eene uitnemende wyze bemand met bekwame bus-schutters, en tot de bediening van het grof geschut, overigens met tot den kryg geharde matrozen en zeesoldaten, van welke vervolgens velen, by wyze van leening, op de Engelsche schepen overgingen, die aan bevaren en bedreven manschappen gebrek hadden.

De Spaansche vloot bestond uit 510 zoo Oorlog- als Transportschepen, van krygsvolk en van alle behoeften ruimschoots voorzien.

Op den 29sten van Hooimaand des jaars 1588 zag de Engelsche Admiraal Howard des namiddags deze geduchte vloot opzeilen en in goede orde koers houden naar Plymouth. Zy zeilde op dat tydstip in eene verbreeding van zeven Engelsche mylen, en was in vier eskaders verdeeld. De hertog van Medina hield den middentogt der hoofdlinie. D'Ocquendo voerde het bevel over den regtervleugel, die zich naar de Fransche kust uitstrekte. Diego Floris de Valdez had het kommando over den linker vleugel, naar de zyde van Engeland.— De Ricaldo voerde de achterhoede aan, terwyl de transportschepen en kleinere vaartuigen tusschen zyn eskader en de hoofdlinie plaats namen. Het weder was schoon, de wind gunstig, en deze uitgestrekte, in de beste orde zeilende vloot vertoonde zich grootsch, als eene dryvende Wereldstad!

Ten gevolge eener niet verwachte wending noordoostwaarts naar het kanaal, vond de Engelsche Admiraal zich reeds des anderen daags bemoedigd om de Spaansche vloot na te stevenen, en reeds des anderen daags waren de vloten elkander zoo digt genaderd, dat de musketten konden gebezigd worden.

De doorwrochte kunde en het voortreffelyk beleid, niet minder dan de edelste heldendeugd door de Engelsche Admiraals Howard, Drake en alle de overigen aan den dag gelegd, waren boven allen lof verheven. Howard met zyn schip de *Ark*, was de eerste aanvaller op het Admiraalschip van Ricaldo. Het groote galjoen van Sevilie, aan welks boord de Admiraal van Andalusie en Maarschalk Pedro de Valdez het bevel voerde, werd eerst deerlyk geteisterd en vervolgens door Drake tot overgave opgeëischt. Daar de Spanjaard nog voorwaarden wilde bedingen, antwoordde Drake met fierheid, "dat het geen tyd was tot onderhandelen. Wilde de bevelhebber zich overgeven, dan zoude hy eenen genadigen vyand vinden; wilde hy zich dood vechten, dan zoude hy den krygsman Drake leeren kennen." De Valdez gaf zich over. Op dit galjoen bevond zich een gedeelte van de Koninklyke kas, onder anderen met 57,000 dukaten aan goud. Na alles wat waarde had, zoo veel mogelyk van dit schip te hebben afgenomen, deed men het zinken.

Op dien zelfden dag werd een der voornaamste schepen van Biscaye, behoorende tot het Admiraalschip van d'Ocquendo, eene prooi der vlammen. De bevelhebber Zanche Zuri zag een, hem in den bloede verwanten vaandrig aan zyne zyde dood schieten. Hierover getroffen, riep hy zekeren konstapel, een Nederlander, tot zich; verweet hem dat hy minder bekwaam was dan de Engelschen, en schold hem voor "verrader." De Nederlander stak de lont in het kruid en wierp zich in zee.— Het bovenste gedeelte van het schip sprong met al de manschap in de lucht. Zoo werd by afwisseling gedurende eenige dagen, doch altyd met voordeel aan de zyde der Engelschen, gestreden, tot dat, den 6den van Oogstmaand, de Spaansche vloot voor Calais ten anker kwam. De Hollandsche en Zeeuwsche schepen hadden in last om de havens van Duinkerken en Nieuwpoort in het oog in houden, en aan Parma het uitzeilen te beletten; doch het smaldeel der Nederlandsche vloot, onder bevel van Cornelis Sonck, viel, gezamenlyk met de vyf Engelsche eskaders, met verhoogden moed op de verstrooide gedeelten der Spaansche vloot aan. Vreeselyk werd er toen, van ten 4 ure des morgens tot ten 6 ure des avonds gevochten, zoo dat de stranden en het aanliggende land er van daverden. Een groot galjoen van Biscaye werd door een Zeeuwsch oorlogschip aangevallen en vervolgens door het volk besprongen en veroverd. Door grondschoten ontramponeerd, zonk het wel dra met vriend en vyand. De stoutmoedige veroveraar was de eenige held die ondernomen had, een galjoen te enteren. Zyn lyk werd opgevischt, en met krygsmans eere, de Spaansche vlag op de kist liggende, te Vlissingen begraven. De vlag werd in de kerk boven zyn graf gehangen; voor het overige is eene uitvoerige en voortreffelyke beschryving van al het gebeurde met opzigt tot deze groote Spaansche onderneming, geboekstaafd in een werk van onzen beroemden J. Scheltema, getyteld: *Uitrusting en ondergang der onoverwinnelyke vloot van Philippus II, ten jare 1588*; uitgegeven by Vincent Loosjes, te Haarlem, 1825.

Behalve de in de gevechten geledene schade, werden de Spaansche schepen, in Herfstmaand, nog door zulk eenen fellen storm geteisterd, dat de oudste lieden verklaarden nimmer zulk een zwaar stormweder te hebben beleefd. Alleen op de kusten van Ierland vergingen nog 17 Galjoenen en andere groote schepen. Een aantal hunner bodems vergingen ook met man en muis in volle zee, zoo dat van de geheele vloot slechts 53 schepen in de Spaansche havens terug keerden. Van de Grandes en verdere Edelen waren er by de expeditie zoo velen omgekomen, dat er in Spanje of Portugal geen adelyk stamhuis bestond, hetwelk zoo niet uitgestorven, althans niet een aantal telgen had verloren.

Zoodanig was het eindelyk lot der vloot, aan welke Filips in zyne verwaandheid den naam van onoverwinnelyke had gegeven!!! Aan de voornaamste, onder kommando van hoofd-officieren gestreden hebbende schepen werden zeer groote vlaggen en wimpels afgeleverd, op welke de Heiland aan het kruis was afgebeeld, met de spreuk: *Exsurge, Christe! judica causam tuam* (sta op, Heer, beslis uwe zaak.) De Koningin van Engeland, daarentegen, gaf na de overwinning aan het Engelsche volk te kennen: "dat nimmer eenig ander voorval zich had opgedaan, waarby de Goddelyke Voorzienigheid door zulke tastbare bewyzen had doen blyken, hoe zwak alle menschelyke krachten zyn, in tegenstelling van de Mogendheid des Allerhoogsten."— En dat ook in Oud-Nederland deze goedertieren bewaring van Gods Almagt ootmoedig en plegtig werd erkend, zal wel niet behoeven te worden aangehaald.

(*Het vervolg hierna.*)